

ПРОПОЗИЦІЇ
Міністерства юстиції України
до проєкту Закону України «Про виконавче провадження»,
внесеного на розгляд Верховної Ради України народними депутатами
України Тарасенком Т.П. і Демченком С.О.
(реєстр. № 3726 від 23.06.2020)

Міністерство юстиції України *не підтримує* проєкт Закону України «Про виконавче провадження» (далі – проєкт Закону), яким пропонується істотно змінити процедуру примусового виконання судових рішень і рішень інших органів, з огляду на таке.

1. Проєкт Закону не відповідає принципу верховенства права

1.1. Перш за все слід звернути увагу, що відповідно до статті 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права.

Одним із елементів верховенства права є принцип правової визначеності. Свою позицію стосовно цього принципу викладав Конституційний Суд України у своїх рішеннях.

Так, в абзаці шостому пункту 2.1 мотивувальної частини Рішення Великої палати Конституційного Суду України від 20.12.2017 № 2-р/2017 у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 7 частини другої статті 42 Закону України «Про вищу освіту» Конституційний Суд України зазначив, що принцип правової визначеності вимагає чіткості, зрозумілості й однозначності правових норм, зокрема їх передбачуваності (прогнозованості) та стабільності.

Також в абзаці четвертому підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини Рішення Великої палати Конституційного Суду України від 22.05.2018 № 5-р/2018 у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 12 розділу I Закону України від 28.12.2014 № 76–VIII «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» вказано, що особи розраховують на стабільність та усталеність юридичного регулювання, тому часті та непередбачувані зміни законодавства перешкоджають ефективній реалізації ними прав і свобод, а також підривають довіру до органів державної влади, їх посадових і службових осіб.

Закон як нормативно-правовий акт є офіційним письмовим документом, який встановлює, змінює чи скасовує норми права у найбільш важливих суспільних відносинах, носить загальнообов'язковий характер, поширюється на необмежене коло осіб та застосовується неодноразово.

Вищенаведені ознаки закону вказують на те, що держава повинна забезпечити його сталість, що підтверджується наведеними рішеннями Конституційного Суду України.

Одним із способів забезпечення сталості закону є ґрунтовна, комплексна підготовка законопроектів, яка полягає у вивченні стану нормативно-правової бази в цій сфері правового регулювання, фінансово-економічному обґрунтуванні та здійсненні прогнозу соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту.

Ураховуючи наведене, змінам до закону має передувати комплексна аналітична робота щодо його підготовки.

Водночас проект Закону дублює положення Законів України від 02.06.2016 № 1404-VIII «Про виконавче провадження» та від 02.06.2016 № 1403-VIII «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», розроблений без врахування наслідків його прийняття, отже не спрямований на комплексне розв'язання проблемних питань, а надає лише дискреційні повноваження приватним виконавцям та органам їх самоврядування, що може призвести до порушення стабільності та усталеності юридичного регулювання у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів.

Так, з метою приведення українського законодавства у сфері примусового виконання рішень до європейських стандартів 02 червня 2016 року прийнято Закони України «Про виконавче провадження», «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», якими в Україні запроваджено змішану систему примусового виконання рішень, згідно з якою примусове виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб) (далі – рішення) покладається на органи державної виконавчої служби та приватних виконавців.

Відповідно до статті 92 Конституції України виключно законами України визначаються, зокрема, організація і діяльність органів виконавчої влади, основи державної служби, організації державної статистики та інформатики.

Так, частина друга статті 19 Конституції України встановлює, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Організацію, повноваження та порядок діяльності центральних органів виконавчої влади України визначає Закон України «Про центральні органи виконавчої влади».

Відповідно до статті 1 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» систему центральних органів виконавчої влади складають міністерства України та інші центральні органи виконавчої влади.

Міністерства забезпечують формування та реалізують державну політику в одній чи декількох сферах, інші центральні органи виконавчої влади виконують окремі функції з реалізації державної політики.

При цьому повноваження міністерств поширюються на всю територію держави.

Саме в розвиток цих конституційних приписів та положень Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» на сьогодні в законодавстві закріплені повноваження Мін'юсту в державному регулюванні діяльності приватного виконавця, оскільки відповідно до статті 16 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» приватний виконавець – це громадянин України, уповноважений державою здійснювати діяльність з примусового виконання рішень у порядку, встановленому законом.

Оскільки примусове виконання рішень покликане на виконання конституційного принципу обов'язковості виконання рішень, закріпленого статтею 129¹ Конституції України, має важливе значення для економіки та Державного бюджету України, саме держава повинна здійснювати допуск громадян України, які відповідають певним вимогам до професії приватного виконавця, та здійснювати контроль за здійсненням такої діяльності. Забезпечення конституційних принципів у державі – це не бізнес.

Стосовно забезпечення професії приватних виконавців незалежністю від державного контролю та розвитку самоврядування приватних виконавців шляхом передачі Асоціації приватних виконавців України (далі – АПВУ) частини функцій, які на сьогодні здійснює Мін'юст, слід зазначити, що матеріали виконавчих проваджень та архів приватного виконавця є власністю держави і перебувають у володінні та користуванні приватного виконавця у зв'язку із здійсненням ним діяльності з виконання рішень. Держава повинна забезпечити належний контроль за своєю власністю, тому саме Мін'юст повинен формувати та реалізовувати державну правову політику у сфері організації примусового виконання рішень, забезпечувати підготовку приватних виконавців та здійснювати належний контроль за їх діяльністю.

Так, АПВУ є некомерційною професійною організацією, що об'єднує всіх приватних виконавців України та утворюється з метою забезпечення реалізації завдань самоврядування приватних виконавців. При цьому участь у самоврядуванні беруть всі виконавці, внесені до Єдиного реєстру приватних

виконавців України, у тому числі й ті, до яких застосовані заходи дисциплінарного стягнення та діяльність яких зупинена.

АПВУ здійснює свою діяльність з 2017 року. Слід зазначити, що діяльність цього органу постійно супроводжується публічним резонансом та конфліктами з регіональними органами самоврядування приватних виконавців, що шкодить репутації всієї професійної спільноти приватних виконавців.

З моменту запровадження інституту приватних виконавців та створення органів їх самоврядування до Дисциплінарної комісії приватних виконавців Радою приватних виконавців України спрямовано лише одне подання, в той час як до Мін'юсту лише протягом 2019 року надійшло 1194 скарги на дії приватних виконавців. Вказане свідчить про формальний підхід АПВУ до належного контролю приватних виконавців та захисту прав сторін виконавчого провадження.

Про передчасне розширення повноважень приватних виконавців та органів їх самоврядування свідчать і статистичні дані про їх діяльність, результати планових та позапланових перевірок, а також наявна судова практика.

Наведені авторами проекту Закону у пояснювальній записці статистичні дані є ілюзорними.

Звертаємо увагу, що за статистичними даними протягом 2019 року приватними виконавцями фактично виконано 8,1 % від кількості документів, що підлягали виконанню, в той час як органами державної виконавчої служби – 26 %. Так, протягом 2019 року зі 121 тис. виконавчих документів, що підлягали примусовому виконанню приватними виконавцями, фактично виконано лише 9854 виконавчих документи.

При цьому сума стягнених приватними виконавцями за 2019 рік коштів становила 4,2 млрд., що порівняно із сумами, що підлягали стягненню протягом 2019 року, становить лише 4 %, в той час як середньоєвропейський показник фактичного виконання досягає 70-80%.

Існує і значна кількість рішень судів, якими дії приватних виконавців визнані неправомірними/незаконними. Крім того, приватними виконавцями неодноразово реалізовувалось заставне або іпотечне майно без письмової згоди заставодержателя, а кошти від реалізації такого майна перераховувались на користь інших осіб. Є факти порушення приватними виконавцями мораторіїв. Про зазначене свідчить, зокрема, і практика Верховного Суду (наприклад, постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду у справі № 910/7221/17 від 15.01.2020; постанова Касаційного адміністративного суду Верховного Суду у справі № 640/7964/19 від 06.02.2020).

Надання приватним виконавцям таких повноважень доцільно розглянути лише після того, як достатня кількість приватних виконавців буде успішно діяти на всій території України.

1.2. Однією з умов розробки якісного нормативно-правового акта є дотримання принципу юридичної визначеності, що є складовою принципу верховенства права.

Принцип правової визначеності безпосередньо не закріплений у національному законодавстві, але його значущість для результативного правового регулювання підтверджується практикою Конституційного Суду України. Власне бачення правової визначеності Конституційний Суд України сформулював у Рішенні від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005 у справі про постійне користування земельними ділянками, в якому зазначається, що «із конституційних принципів рівності і справедливості випливає вимога визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі» (абзац другий підпункту 5.4 пункту 5 мотивувальної частини).

Принцип правової визначеності для обґрунтування своїх рішень використовує і Європейський суд з прав людини. Так, у справі «Гешмен і Герруп проти Сполученого Королівства» (рішення від 25 листопада 1999 року) Суд вказав, що однією з вимог, яка випливає зі словосполучення «встановлений законом», є передбачуваність. Норму не можна вважати «законом», якщо вона не сформульована достатньо чітко, що дає особі можливість керуватися цією нормою у своїх діях.

При цьому аналіз положень проєкту Закону свідчить про те, що здебільшого його положення не узгоджуються з іншими законодавчими актами, а також не відповідають принципу юридичної визначеності, ясності та недвозначності правової норми, що не виключає необмеженості її трактування у правозастосовній практиці, що в свою чергу сприятиме зловживанням та корупційним діянням.

1.2.1. 03 жовтня 2017 року Верховною Радою України прийнято Закон України № 2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» (далі – Закон № 2147-VIII), яким запроваджується низка новел, зокрема, передбачається створення Єдиного державного реєстру виконавчих документів.

Відповідно до підпункту 2 пункту 24 § 1 розділу 4 Закону № 2147-VIII Закон України «Про виконавче провадження» доповнено статтею 3¹, відповідно до якої Єдиний державний реєстр виконавчих документів – це автоматизована

система збирання, зберігання, захисту, обліку, пошуку електронних виконавчих документів, а також надання інформації з нього.

Порядок функціонування та ведення Єдиного державного реєстру виконавчих документів устанавлюється спільно Міністерством юстиції України та Державною судовою адміністрацією України.

Частиною дев'ятою статті 431 Цивільного процесуального кодексу України (у редакції Закону № 2147-VIII) передбачено, що положення про Єдиний державний реєстр виконавчих документів затверджується спільним нормативно-правовим актом Міністерства юстиції України та Державної судової адміністрації України. Аналогічне положення міститься в Господарському процесуальному кодексі України та в Кодексі адміністративного судочинства України.

У зв'язку з цим звертаємо увагу, що словосполучення «Єдиний державний реєстр виконавчих документів» вживається в проєкті Закону лише у статті 1 у визначенні «електронний виконавчий документ».

При цьому положення проєкту Закону не визначають вимоги до електронного виконавчого документа та не передбачають положення щодо порядку функціонування та ведення Єдиного державного реєстру виконавчих документів, що в свою чергу призведе до правового колапсу та невиконаності судових рішень після набрання чинності змін, передбачених Законом № 2147-VIII, у процесуальних кодексах щодо обов'язковості внесення до Єдиного державного реєстру виконавчих документів усіх виконавчих документів, на підставі яких здійснюється примусове виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб).

1.2.2. Статтею 69 проєкту Закону визначено, що реєстрація виконавчих документів, документів виконавчого провадження, фіксування виконавчих дій у виконавчих провадженнях, *які перебувають у провадженні державних виконавців*, здійснюється в Автоматизованій системі виконавчого провадження.

При цьому частиною третьою вказаної статті проєкту Закону пропонується передбачити, що *приватні виконавці користуються сервісними послугами Автоматизованої системи виконавчого провадження за своїм вибором*.

Так, вказаними положеннями проєкту Закону передбачається обов'язкове здійснення виконавчого провадження в Автоматизованій системі виконавчого провадження лише державними виконавцями. Систему, в якій здійснюватиметься виконавче провадження приватними виконавцями, проєктом Закону не визначено, а отже дає можливість керуватися цією нормою приватним виконавцям та органам самоврядування приватних виконавців у своїх цілях, що може призвести до свавілля, зловживань, розголошення конфіденційної

інформації та відсутності належного контролю за вчиненням ними своєї діяльності.

1.2.3. Положення проекту Закону мають внутрішню неузгодженість та різну термінологію. Так, наприклад, у статтях 16, 17 проекту Закону вживаються різні словосполучення «кандидат у приватні виконавці», «особа, яка має намір здійснювати діяльність приватного виконавця».

Частиною восьмою статті 15 проекту Закону передбачається, що Кваліфікаційна комісія, зокрема, розглядає документи, подані кандидатами у приватні виконавці, на відповідність вимогам, визначеним цим Законом, та організовує перевірку інформації, передбаченої частиною другою статті 13 цього Закону. Водночас стаття 13 проекту Закону називається «Майно органів державної виконавчої служби».

Пунктом 2 частини третьої статті 16 проекту Закону передбачається, що Кваліфікаційна комісія приватних виконавців приймає рішення про відмову в допуску особи до складання кваліфікаційного іспиту, якщо особа не відповідає встановленим цим Законом вимогам до кандидата у приватні виконавці. Натомість вимоги до кандидата у приватні виконавці проектом Закону не визначено.

Існує неузгодженість і у визначеннях «державний виконавець», «працівник органу державної виконавчої служби». Так, частиною другою статті 3 проекту Закону визначається, що виконання функції щодо примусового виконання рішень в органах державної виконавчої служби покладається на державних виконавців. При цьому положеннями частини третьої статті 10 проекту Закону передбачається, що *працівники органів державної виконавчої служби є представниками влади, діють від імені держави і перебувають під її захистом та уповноважені державою здійснювати діяльність з примусового виконання рішень у порядку, передбаченому законом*. Працівник органу державної виконавчої служби користується правами і виконує обов'язки, передбачені законом. Водночас таке формулювання надає повноваження з примусового виконання рішень та статус «представника влади» не тільки державним виконавцям, а усім працівникам органів державної виконавчої служби, у тому числі працівникам, які не задіяні у примусовому виконанні рішень.

1.2.4. Частиною четвертою статті 14 проекту Закону передбачається, що *порядок вчинення приватним виконавцем окремих процесуальних дій може регулюватися підзаконними нормативно-правовими актами, вичерпний перелік яких передбачений статтею 8 цього Закону*.

Натомість перелік нормативно-правових актів, визначених частиною другою статті 8 проекту Закону, стосується організації діяльності органів

державної виконавчої служби та приватних виконавців та не охоплює питання, пов'язані із врегулюванням порядку вчинення виконавчих дій.

Так, відповідно Міністерство юстиції України:

- 1) затверджує Положення про Кваліфікаційну комісію приватних виконавців;
- 2) затверджує Положення про Дисциплінарну комісію приватних виконавців;
- 3) затверджує за погодженням з Асоціацією приватних виконавців України Порядок про проведення перевірок приватних виконавців;
- 4) затверджує Положення про Автоматизовану систему виконавчого провадження;
- 5) затверджує за погодженням з Асоціацією приватних виконавців України Порядок передачі архіву та виконавчих проваджень приватного виконавця, діяльність якого зупинена або припинена;
- 6) затверджує за погодженням з Національним банком України Порядок автоматизованого арешту коштів боржників на рахунках у банках;
- 7) затверджує перелік електронних платформ для реалізації майна, на яке звернено стягнення;
- 8) затверджує Порядок ведення діловодства для державних виконавців та за погодженням з Асоціацією приватних виконавців України – Порядок ведення діловодства для приватних виконавців;
- 9) затверджує зразки та видає посвідчення приватного виконавця та помічника приватного виконавця;
- 10) визначає Порядок передачі виконавчого провадження в порядку відводу державному виконавцю, керівнику органу державної виконавчої служби;
- 11) визначає за погодженням з Асоціацією приватних виконавців України розмір та види витрат виконавчого провадження;
- 12) визначає Порядок ведення обліку і звітності за сумами на рахунках органів державної виконавчої служби;
- 13) визначає за погодженням з Асоціацією приватних виконавців України вимоги до офісу приватного виконавця;
- 14) визначає опис і порядок використання печатки приватного виконавця;
- 15) встановлює за погодженням з Асоціацією приватних виконавців України форму та порядок подання приватними виконавцями інформації щодо показників своєї діяльності;
- 16) регулює діяльність державних виконавців;

17) визначає після консультацій з Асоціацією приватних виконавців України форму основних документів у виконавчому провадженні, в тому числі форму Декларації про доходи та майно боржника;

18) затверджує після консультацій з Асоціацією приватних виконавців України Порядок взаємодії та автоматизованого обміну інформацією між Автоматизованою системою виконавчого провадження та іншими інформаційними системами, які використовують приватні виконавці;

19) забезпечує ведення Єдиного реєстру приватних виконавців України.

Зазначений перелік є вузьким та призведе до неврегульованості багатьох процесів на стадії примусового виконання рішень, наприклад, реалізації арештованого майна, адже проектом Закону передбачається тільки затвердження переліку електронних платформ для реалізації майна, а не порядку реалізації арештованого майна.

Не врегульованим буде і порядок складання кваліфікаційного іспиту особою, яка має намір здійснювати діяльність приватного виконавця, оскільки положеннями статті 17 проекту Закону визначено лише, що результати кваліфікаційного іспиту визначаються електронною системою для проведення автоматизованого анонімного тестування одразу після його завершення, та є відкритими для кандидата у приватні виконавці.

Особі, яка успішно склала кваліфікаційний іспит, Кваліфікаційною комісією не пізніше наступного робочого дня видається сертифікат. Термін дії сертифіката становить один рік.

Проте положення Закону не містить критеріїв успішності складання кваліфікаційного іспиту та не надає повноважень щодо їх визначення Міністерству юстиції України.

2. Проект Закону не має логічної послідовності, яка полягає у логічному зв'язку всіх компонентів проекту акта, чітко виявлених причинно-наслідкових зв'язках між повідомлюваними діями (фактами) – як у межах одного речення, так і в межах усього акта.

Проект Закону не містить чіткої, поетапної процедури примусового виконання рішень суду.

Так, наприклад, глава 1 розділу IV «Загальні засади здійснення виконавчого провадження» визначає, зокрема, перелік виконавчих документів та вимоги до виконавчого документа.

Строки у виконавчому провадженні встановлюються у главі 2 цього розділу проекту Закону.

Водночас строки пред'явлення виконавчих документів до виконання визначаються статтею 74, яка міститься у главі 1 розділу V «Стадії та порядок здійснення виконавчого провадження».

3. Реалізація статті 65 проєкту Закону матиме наслідком порушення конституційного принципу обов'язковості виконання рішень (статті 129 Конституції України) та збільшення видатків з Державного бюджету України на виконання судових рішень і рішень інших органів, стягувачем за якими є держава.

Статтею 65 проєкту Закону запроваджуються витрати виконавчого провадження, які поділяються на витрати, пов'язані із здійсненням першочергових виконавчих дій, та витрати, пов'язані із здійсненням додаткових виконавчих дій.

Оплата за здійснення першочергових виконавчих дій здійснюється стягувачем в день подання заяви про відкриття виконавчого провадження з метою покриття витрат, пов'язаних з відкриттям виконавчого провадження, повідомленням боржника про відкриття виконавчого провадження, а також пошуком майна боржника за рішеннями майнового характеру.

Оплата за здійснення додаткових виконавчих дій здійснюється стягувачем на вимогу виконавця після виявлення майна боржника з метою залучення до проведення виконавчих дій суб'єктів господарювання на платній основі, виготовлення технічної документації на майно, здійснення витрат на валютообмінні фінансові операції та інших витрат, пов'язаних із перерахуванням коштів.

При цьому такі витрати передбачено і при виконанні рішення, за яким боржником є держава або державні органи чи їх посадові особи.

Проєктом Закону передбачено, що у вимозі виконавця зазначається, які витрати необхідно здійснити у виконавчому провадженні, вартість цих витрат та попередження про те, що у разі нездійснення стягувачем оплати витрат виконавчого провадження протягом десяти днів з дня отримання такої вимоги, це є підставою для відмови у проведенні виконавчої дії.

Отже, запропоновані авторами зміни нададуть виконавцям можливість вчиняти виконавчі дії *тільки при оплаті такої дії стягувачем*. При цьому потрібно розуміти, що по деяким рішенням з незначними сумами стягнення (адміністративні штрафи, судовий збір тощо) такі витрати можуть перевищувати суму стягнення, що призведе до збільшення видатків з Державного бюджету України на виконання рішень, стягувачем за якими є держава, та значно вплине на економіку України.

Європейський суд з прав людини (далі – Європейський суд) неодноразово зазначав, що ефективний доступ до суду включає право на виконання судового рішення без невинуватених затримок (рішення у справі «Імобільяре Саффі» проти Італії»). Європейський суд вважає, що саме на державу покладено обов'язок дбати про те, щоб остаточні рішення, винесені проти її органів, установ

чи підприємств, які перебувають у державній власності або контролюються державою, виконувалися відповідно до вимог Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) (рішення у справі Войтенко проти України).

Саме держава має позитивний обов'язок забезпечувати виконання судового рішення, що є частиною права особи на справедливий суд в розумінні Конвенції та принципу обов'язковості судового рішення в розумінні Конституції України.

Європейський суд неодноразово зазначав, що «право на суд було б ілюзорним, якби національна правова система Договірної держави допускала невиконання остаточного та обов'язкового судового рішення на шкоду одній із сторін. Виконання рішення є складовою частиною судового розгляду з точки зору статті 6 Конвенції (рішення у справі «Горнсбі проти Греції» від 19 березня 1997 року). Ефективний доступ до суду включає право на виконання судового рішення без невинуватених затримок (рішення у справі «Імобільяре Саффі» проти Італії»).

При цьому положеннями проекту Закону щодо обов'язкового фінансування витрат виконавчого провадження стягучем, на користь якого ухвалене рішення, нівелюється сутність його конституційного права на судовий захист.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що *проект Закону не може бути підтримано, оскільки він:*

- 1) не відповідає статтям 8, 19, 92, 129¹ Конституції України;*
- 2) суперечить Конвенції та практиці Європейського суду;*
- 3) не узгоджується з іншими законодавчими актами;*
- 4) дублює положення Законів України від 02.06.2016 року № 1404-VIII «Про виконавче провадження» та від 02.06.2016 № 1403-VIII «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» та не спрямований на комплексне розв'язання проблемних питань у сфері примусового виконання рішень, а лише надає невластиві дискреційні повноваження приватним виконавцям та органам їх самоврядування;*
- 5) передбачає збільшення видатків з Державного бюджету України на виконання судових рішень і рішень інших органів, стягувачем за якими є держава;*
- 6) порушує сталість законодавства у сфері примусового виконання рішень;*

7) не відповідає нормопроектувальній техніці, принципу логічної послідовності, не містить чіткої, поетапної процедури примусового виконання рішень суду;

8) розроблений без врахування наслідків його прийняття;

9) містить не чітко сформульовані норми, що надасть можливість приватним виконавцям керуватися ними у своїх цілях, не забезпечить їх однакове застосування;

10) не врегульовує всі питання, пов'язані з примусовим виконанням рішень, що в свою чергу сприятиме зловживанням під час його застосування на практиці, розвитку корупційних діянь та свавілля під час примусового виконання рішень.

Проект Закону в комітетах та на пленарних засіданнях Верховної Ради України супроводжуватиме заступник Міністра юстиції України відповідно до розподілу функціональних повноважень.

Міністр юстиції України

Денис МАЛЮСЬКА